

Богдана Ревера

РЕДАКТОРСЬКО-ПУБЛІЦИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОДИМИРА ДОРОШЕНКА

Досліджено редакторсько-публіцистичний доробок визначного українського громадського та культурного діяча Володимира Дорошенка, його участь у створенні, формуванні змісту, підготовці до друку низки часописів та висвітлено тематику публікацій.

Ключові слова: Володимир Дорошенко, «Праця», «Вістник Союзу Визволення України», «Письмо з Просвіти», «Життя і Знання», «Дніпро», «Українські Бібліологічні Вісті», редакторська праця, публікації.

Исследовано редакторско-публицистическое достояние выдающегося украинского общественного и культурного деятеля Владимира Дорошенко, его участие в создании, формировании содержания, подготовке к печати ряда журналов и освещена тематика публикаций.

Ключевые слова: Владимир Дорошенко, «Праця», «Вістник Союзу Визволення України», «Письмо з Просвіти», «Життя і Знання», «Дніпро», «Українські Бібліологічні Вісті», редакторський труд, публікації.

The editorial and publicistic work of a renowned Ukrainian public and cultural figure, Volodymyr Doroshenko, his participation in the creation, content formation, preparation for the publication of a number of magazines have been studied as well as the topics of his publications have been illuminated.

Key words: Volodymyr Doroshenko, «Pratsia», «Vistnyk Soyuzu Vyzvolennia Ukrainy», «Pys'mo z Prosvity», «Zyttia i Znannia», «Dnipro», «Ukrayinski Bibliologichni Visti», editorial work, publications.

Серед здобутків різноманітної діяльності, у якій проявлявся талант визначного громадського діяча, історика, літературознавця, бібліографа В. Дорошенка, важливе місце посідає редакторсько-публіцистичний доробок. У різний час, завдяки наполегливій, щоденній і систематичній праці, вийшли друком низка періодичних видань, альманахів, наукових збірників та книг, де він виступав як головний редактор та співредактор. Серед них — часописи «Праця» (Львів, 1909), «Вістник Союзу Визволення України» (Відень, 1914—1916), «Письмо з Просвіти» (Львів, 1921—1922), «Життя і Знання»

(Львів, 1927—1931), «Українські Бібліологічні Вісті» (вип. 1) (Авгсбург, 1948), календар-альманах «Дніпро» (1924—1940).

Як відомо, рятуючись від переслідувань, В. Дорошенко 1909 р. прибув до Галичини. Із переїздом до Львова приєднався до т. зв. другої хвилі наддніпрянських емігрантів у Галичині та продовжив політичну діяльність. За його участю разом з іншими емігрантами, зокрема із членами Української соціал-демократичної робітничої партії А. Жуком, О. Назарієвим, було створено Закордонну групу УСДРП. «Львівські» політичні, економічні й культурні відносини, а також праця в українських інституціях наддніпрянських соціал-демократів зумовили пошук нових шляхів національного визволення, розвитку ідей самостійництва, починаючи з пропаганди політичного сепаратизму від Росії до побудови незалежної Української держави. Пресовим органом Закордонної організації УСДРП став двомісячник «Праця», який виходив у Львові впродовж 1909—1910 рр. До редакційної колегії, крім Д. Донцова, А. Жука, В. Садовського, увійшов В. Дорошенко. Зі сторінок часопису інформувалося про проблеми української соціал-демократії, діяльність соціалістичних організацій в Україні, про російську революцію і українську національну проблему, про національну політику і російську соціал-демократію та ін. У виданні опубліковано статтю В. Дорошенка про Холмську справу, в якій порушено питання русифікації і полонізації Холмщини [46]. Стаття вийшла під псевдонімом В. Немирич. Після виходу наступного (2/3-го) номера через внутрішньопартійні суперечності видання часопису було припинено.

Свій редакторський хист В. Дорошенко з особливою силою проявив у тижневику «Вістник Союзу Визволення України» (далі — «Вістник СВУ»), який виходив у Відні впродовж 1914—1918 рр. (у 1918 р. видання перейменовано на «Вістник політики, літератури й життя»). Активний громадський діяч, співзасновник та член президії Союзу визволення України, він доклав багато зусиль до діяльності СВУ. Як відповідальний за видавничу справу організації, опікувався багатьма інформаційно-політичними виданнями, однак найбільше праці присвятив головному пресовому органу — «Вістнику СВУ». Упродовж 1914—1916 рр. був його головним редактором (у 1916—1918 рр. — А. Жук, технічний редактор — М. Возняк). Формуючи зміст часопису, В. Дорошенко постійно спілкував-

ся та листувався з багатьма кореспондентами, співробітниками та дописувачами пресових видань СВУ [51]. Як результат, кожний номер журналу виходив інформативно насичений та різноаспектний. На сторінках часопису містилися статті, присвячені Національно-визвольним змаганням періоду 1917—1918 рр., діяльності Українських січових стрільців (УСС), політичним, економічно-військовим, культурним та освітнім справам українців у Австрії, матеріали іноземних авторів про Україну, а також літературні твори Романа Купчинського, Юри Шкрумеляка, Лева Лепкого та ін.

В. Дорошенко вдало поєднував редакторську роботу з публіцистичною, надрукувавши низку власних статей у «Вістнику СВУ». У публікаціях порушував питання про суспільний та культурний рух на теренах Наддніпрянщини [25; 37]; висвітлював реакцію російського суспільства з приводу відходу російської армії зі Львова та Галичини [15; 38]; звертав увагу читацької аудиторії на здобутки українських громадсько-політичних, наукових діячів, письменників, зокрема М. Драгоманова [27], М. Грушевського [24; 36], Т. Шевченка [10], Василя Лукича [11], Сергія Бердяєва, Надії Кибальчич [39], та на діяльність українських товариств — Українського наукового товариства в Києві [45] та Наукового товариства імені Шевченка у Львові [32].

У рубриці «Бібліографія» В. Дорошенко надрукував кілька рецензій, зокрема на книгу Дмитра Дорошенка «П. О. Куліш, його життя й літературно-громадська діяльність» [8], Володимира Темницького «Українські Січові Стрільці» [6], Василя Сімовича «Практична граматики української мови» [7].

Варто зазначити, що видавання «Вістника СВУ», як і інших друків організації, відбувалося під пильним оком австрійських цензорів. Матеріали, які стосувалися критики польської політики у Східній Галичині або самостійності України, підлягали конфіскації. Поза тим й інші публікації з відмінною тематикою цензура не обминала. Зокрема, статті В. Дорошенка про календарну реформу Хомишина та звіти про культурно-просвітню діяльність на Волині конфісковано із заголовком. Однак, попри важкі політичні обставини і видавничі труднощі, видавання «Вістника СВУ» продовжувалося. Упродовж 1914—1918 рр. вийшло 226 чисел накладом від 5 до 8 тис. примірників. За словами головного редактора, «Вістник

СВУ» є цінним виданням і «одним з найважливіших джерел до історії українського визвольного руху під час першої світової війни» [40, ч. 152].

Восени 1916 р. В. Дорошенко повернувся з Відня до Львова та продовжив працю у бібліотеці Наукового товариства імені Шевченка. Поза службовими обов'язками займав активну суспільну позицію. В. Дорошенко брав участь в діяльності багатьох українських громадських, наукових та освітніх товариств. Як емігрант зі Східної України, він належав до керівництва Львівської філії «Українського Товариства допомоги емігрантам з Великої України» та був редактором видаваного цією структурою календаря-альманаху «Дніпро». Упродовж 1921—1939 рр. члени Товариства організували для емігрантів з Наддніпрянщини значну матеріальну, медичну, правничу, культурно-освітню допомогу, комплектували бібліотеку, засновували майстерні, кооперативи, влаштовували концерти, сприяли у працевлаштуванні. У різний час очільниками Товариства були Григорій Деркач (1921—1922 рр.), Леонід Білецький (1922—1923 рр.), Володимир Дорошенко (1923—1925 рр.), Іван Огієнко (1925—1926 рр.), Петро Холодний (1926—1929 рр.), Юрій Магалевський (1929—1931 рр.), у 1935 р. Товариство знову очолив В. Дорошенко.

Пресовий орган Товариства — календар-альманах «Дніпро» — виходив у Львові з 1923 р. до 1939 р. У перший рік видавання редакторами були Л. Білецький та В. Завадський, однак упродовж 1924—1939 рр. редактором працював В. Дорошенко. Альманах випускався під гаслом національно-визвольної боротьби за ідеал Соборної Самостійної України. В. Дорошенко у редакційній статті зазначав, що «на ніякі удари своєї долі, не схиляємо вниз свого прапора. Навпаки, чим гірше нам, тим яскравіше горить у наших серцях любов до України, тим болючіше відчуваємо ми недостачу власної держави, тим гарячіше прагнемо стати нацією в повному розумінні цього слова. Нація і держава — ось наш клич!» [1]. Календар-альманах складався із календаря, загальної частини та розділу оголошень. До загальної частини, власне самого альманаху, входили поезії та оповідання тогочасних маловідомих письменників з Наддніпрянщини, публіцистичні, популярно-наукові статті, інформаційні матеріали, а також спогади та некрологи. На сторін-

ках альманаху опубліковано твори Г. Косинки, Т. Осьмачки, В. Підмогильного, М. Рильського, П. Филиповича, М. Хвильового, у яких зображено етапи революції та побут радянської України; статті О. Бочковського, Д. Донцова, Д. Дорошенка, І. Липи, В. Садовського, у яких порушено питання українських визвольних змагань, відносин між Наддніпрянщиною і Галичиною та висвітлено етапи формування політичного світогляду українців Наддніпрянщини; низку спогадів Д. Донцова, Д. Дорошенка, В. Завадського, А. Маршинського, Я. Олесницького, С. Русової, Ол. Саліковського та ін. [3]. Вміщено чимало фотографій відомих письменників та громадських діячів, зокрема генерала О. Алмазова, А. Маршинського, В. Самійленка, С. Федака, С. Черкасенка, Є. Чикаленка та ін.

Через скрутні економічні обставини, які були пов'язані пересудом з нестабільністю польської валюти, видавання «Дніпра» у 1926 р. було припинено. Однак уже 1927 р. вийшов наступний річник альманаху. У редакційній статті В. Дорошенко зазначив про незмінність наряду праці, а саме «служіння найвищим ідеалам української нації, боротьба за рідну державність, за вільну й незалежну Україну» [52]. У річнику за 1928 р. до змісту «Дніпра» додано Український історичний календар за останнє десятиліття (1917—1926 рр.), що значно підсилював спрямованість видання. У ньому був зазначений детальний хронологічний порядок дат періоду визвольних змагань та важливих подальших подій української історії, починаючи від революції і закінчуючи вбивством Симона Петлюри 26 травня 1926 р. Окрім того, було видано тематичні річники, присвячені «б. Голові Директорії й Головному Отаману військ УНР бл. п. Симону Петлюрі» (1927) та десятиліттю Української революції (1928). У редакційних статтях висвітлено значення постаті С. Петлюри в історії новітнього визвольного руху, який був утіленням української визвольної ідеї й непохитним борцем за волю України, а також значення революції для українського народу й представлено огляд творчої праці української еміграції як зброї у боротьбі за незалежність. Річник альманаху, присвячений С. Петлюрі, наповнено портретними фотографіями та низкою світлин з похорону видатного діяча («Місце на вулиці Парижа, де вбито Петлюру», «Домовина С. Петлюри», «Удова С. Петлюри п. Ольга з донькою Лесею виходять за домовиною», «На вулиці перед церквою

підчас вічної пам'яті», «Похоронна процесія з вінками і домовиною С. Петлюри»). В останніх річниках подано «Адресовий справочник», у якому вміщено списки українських адвокатів, лікарів, інженерів Львова, Галичини, США, їх прізвища, спеціальність, місце праці.

Публіцистичний доробок В. Дорошенка на шпальтах календаря-альманаху «Дніпро» представлений низкою статей, у яких висвітлено відносини наддніпрянців та галичан, їх участь у громадському і культурному житті [22], формування політичного громадянства Наддніпрянської України [34], Українську революцію [44; 47], а також біографічними матеріалами про видатних письменників, громадських діячів Б. Грінченка, М. Коцюбинського [43], Р. Лашенка, Є. Лукасевича [20], А. Жука [26], українські товариства, як-от «Просвіту» [48], та некрологами, зокрема М. Грушевського [28].

Завдяки редакторській роботі В. Дорошенка календар-альманах «Дніпро» вже з перших річників здобув прихильність великої читацької аудиторії та «встиг виробити собі серед громадянства добру славу» видання «з цікавим рядом живих, інтересних статей непроминаючого значення» [50].

В. Дорошенко редагував також відновлений літературно-просвітній тижневик «Письмо з Просвіти», який виходив у Львові з 15 грудня 1921 р. до кінця 1922 р. На другому засіданні видавничої комісії, яка відбулася 22 листопада 1921 р., новий редактор часопису представив докладний план видання з переліком рубрик, узявши за взірць передвоєнний український журнал «Село», який виходив у Києві. Водночас вирішено ілюструвати часопис з метою більшого зацікавлення [53]. У зверненні «До читачів» редактор охарактеризував мету видання — «дати громаді науку й розраду... в приступнім виді говорити про все, що може бути їй цікаве й корисне, про все, що треба всім знати, щоб дорівняти іншим, щасливішим народам» [18]. Як згадував В. Дорошенко, він надав часописові загального характеру і залучив до співробітництва відомих авторів [35]. На сторінках журналу надруковано багато історичних, політологічних, літературознавчих праць І. Брика, М. Возняка, В. Гнатюка, М. Голубця, М. Грушевського, І. Крип'якевича, М. Луцкевича; статей медичної, кооперативної, сільськогосподарської тематики Д. Коренця, І. Куровця, Е. Лукасевича, Ю. Павликовського,

В. Садовського, Е. Чикаленка. Читачі мали можливість ознайомитися з літературними творами М. Вороного, А. Кашенка, Б. Лепкого, О. Олеся, К. Поліщука, В. Самійленка, Ю. Тютюнника, Г. Чупринки та ін.

Не менш важливими були публікації В. Дорошенка. Історик постійно акцентував актуальні питання того часу, зокрема проблему голоду в радянській Україні. Докладно проаналізувавши причини, масштаби голоду і боротьбу з ним на Запоріжжі, Донеччині, Херсонщині, «усі страхиття того “раю”, який зготовили Україні північні наїздники», автор звернувся до громадськості про допомогу: «...найменша жертва велико важить, бо врятує життя бодай одному з наших братів і сестер у тім пеклі, що зветься УСРР» [17]. Не оминав увагою питання міжнародної політики [16] та справи Східної Галичини у міжнародних відносинах [41]. Присвятив чимало статей відомим українським діячам Б. Лепкому [9], В. Самійленку [14], Т. Шевченку [30], І. Франку [23], Є. Чикаленку [19] та подав некрологи А. Кашенка та Г. Чупринки [31]. Дописував до рубрик «По Україні» та «По світу», інформуючи про політичні та громадські рухи. Окрім того, під рубрикою «Що читати» опублікував низку рецензій на твори українських письменників.

Необхідно зазначити, що 1922 р. журнал планувалося видавати як тижневик обсягом вісім сторінок. Однак через велику кількість матеріалу, який готував В. Дорошенко (тож не було змоги помістити її на восьми сторінках), часопис виходив подвійними номерами кожного 1 і 15 числа місяця.

1927 р. В. Дорошенко долучився до редагування ще одного видання, яке виходило у Львові під егідою товариства «Просвіта» та за співпраці багатьох фахівців з різних галузей науки й мистецтва, а саме — часопису «Життя і Знання» (1927—1939). Це був ілюстрований популярно-науковий місячник для самоосвіти найширших верств українського суспільства. Провідними темами журналу було суспільно-політичне та економічне життя українського народу, його історія, культура, побут, виховання й освіта молоді. Редакція містила публікації про життя і діяльність відомих українських громадсько-політичних діячів, науковців, письменників, музикантів, художників. Однак не менш важливою була природничо-технічна тематика, зокрема статті з біології, фізики, хімії, медици-

ни, адже, як зазначав В. Дорошенко, у часописі акцентувалося увагу на пізнанні Всесвіту. 1928 р., з метою популяризації «Життя і Знання» серед українського громадянства, В. Дорошенко опублікував у ювілейному числі газети «Діло» статтю про часопис. Розкривши тематику публікацій, доступність і фаховість журналу, автор заохочував читачів до його всебічної підтримки [21]. Як співредактор, В. Дорошенко працював у часописі разом з М. Галушинським до 1931 р. Свою публіцистичну працю продовжував до завершення його видавання. У журналі містив багато біографічних статей про визначних українських діячів, зокрема В. Антоновича [13], С. Васильченка [42], Д. Багалія [4], О. Кобилянської [33], Ю. Січинського [49], В. Стефаника [12], некрологи М. Скрипника [28], К. Харламповича [5]. Публікації присвячено ювілеям народження, річницям смерті, відзначенням наукової та літературної діяльності. Складовими змісту статей, крім біографічних даних, були відомості про творчий доробок, політичні погляди, історіографічна довідка, психологічний портрет, що сприяло відтворенню повноти особистостей.

Емігрувавши 1944 р. з Галичини до Чехії, а згодом — до Німеччини, В. Дорошенко продовжив культурно-освітню працю у таборах для переміщених осіб у Карлсфельді та Берхтесгадені. Водночас став редактором і приділив велику увагу підготовці до друку книгознавчого журналу «Українські Бібліологічні Вісті». Провідною тематикою матеріалів часопису було книгознавство, архівознавство та бібліотекознавство. У редакційній статті викладено мету книгознавчого органу: реєструвати і зберігати від забуття і зникнення «найменше явище української друкованої продукції» на еміграції [2]. В. Дорошенко готував журнальну хроніку 1945—1946 рр. та персональні замітки про діячів книги. Однак через складні економічні обставини видавання часопису відтермінувалося. Разом з тим Товариство прихильників УВАН, яке займалося друком, не інформувало редактора про стан справ і не надсило подальших матеріалів на редагування. Згодом перше число часопису вийшло у скороченому і зміненому варіанті, особливо хронікальна частина, в опрацювання якої максимум зусиль доклав В. Дорошенко. На сторінках «Українських Бібліологічних Вістей» вміщено статтю В. Дорошенка про «Літературно-Науковий Вісник»,

у якій подано аналіз перших двох періодів функціонування часопису, та рецензії на нові книги про діячів українського слова у рубриці «Огляди і рецензії».

Таким чином, виступаючи редактором «Вістника Союзу Визволення України», «Письма з Просвіти», «Українських Бібліологічних Вістей», календаря-альманаху «Дніпро» та співредактором «Праці», «Життя і Знання», докладаючи максимум зусиль, енергії та енциклопедичного інтелекту до створення, формування змісту, залучення до співпраці широкого кола авторів, підготовки до друку зазначених видань, доповнюючи їх власними суспільно-політичними, історичними, літературознавчими, біографічними матеріалами про українських діячів, В. Дорошенко поповнив низку вагомих, інформаційно насичених, різноаспектних, популярних серед українського громадянства часописів та здійснив значний внесок у розвиток української преси та публіцистики.

1. Від редакції // Дніпро : календар-альманах на звичайний рік 1924. — Львів, 1924. — С. 2.
2. Від Редакції // Українські Бібліологічні Вісті. — Авгсбург, 1948. — С. 3. — Серія «Книгознавство».
3. Дніпро // Діло. — Львів, 1924. — Ч. 204. — С. 4. — Рубр.: Бібліографія.
4. *Дорошенко В.* Акад. Дмитро Багалій (3 нагоди його ювілею) / Вол. Дорошенко // Життя і Знання. — 1928. — Ч. 4. — С. 116.
5. *Дорошенко В.* Акад. К. Харлампович / Вол. Дорошенко // Життя і Знання. — 1933. — Ч. 1. — С. 11.
6. [*Дорошенко В.*] Бібліографія / Вол. Д. // Вістник Союзу Визволення України. — Відень, 1915. — Ч. 19/20. — С. 24. — Рец. на кн.: Темницький В. Українські Січові Стрільці (Думки й уваги з приводу українського мілітарного руху). — Відень, 1915. — 40 с.
7. *Дорошенко В.* Бібліографія / Вол. Дорошенко // Вістник політики, літератури й життя. — Відень, 1918. — Ч. 33. — С. 486. — Рец. на кн.: Сімович В. Практична граматики української мови. — Раштат, 1918. — 367 с.
8. *Дорошенко В.* Бібліографія / Вол. Дорошенко // Вістник політики, літератури й життя. — 1918. — Ч. 35/36. — С. 509. — Рец. на кн.: Дорошенко Д. П. О. Куліш, його життя й літературно-громадська діяльність. — Київ : Вид-во т-ва «Просвіта», 1918. — 70 с.
9. *Дорошенко В.* Богдан Лепкий (3 нагоди п'ятдесятиліття уродин) / Вол. Дорошенко // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 45/46. — С. 358.

10. *Дорошенко В.* В сто-перші роковини [Т. Шевченка] / Вол. Дорошенко // Вістник Союзу Визволення України. — 1915. — Ч. 11/12. — С. 1—3.
11. *Дорошенко В.* Василь Лукич (З приводу сороклітнього ювілею літературної діяльності) / Володимир Дорошенко // Вістник Союзу Визволення України. — 1917. — Ч. 147. — С. 258—259.
12. *Дорошенко В.* Василь Стефаник (З нагоди 60-ліття уродин) / В. Дорошенко // Життя і Знання. — 1931. — Ч. 10/11. — С. 314.
13. *Дорошенко В.* Володимир Антонович (З нагоди двадцятиліття смерті) / В. Дорошенко // Життя і Знання. — 1928. — Ч. 6. — С. 181.
14. *Дорошенко В.* Володимир Самійленко / Вол. Дорошенко // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 41/42. — С. 329.
15. *Дорошенко В.* Вражіння очищення Галичини в Росії / В. Дорошенко // Вістник Союзу Визволення України. — 1915. — Ч. 27/28. — С. 11—13.
16. [Дорошенко В.]. Генуезька конференція і політика Англії / В. Д. // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 19/20. — С. 150.
17. [Дорошенко В.]. Голод на Україні / В. Д. // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 31/32. — С. 247.
18. [Дорошенко В.]. До Читачів / В. Д. // Письмо з Просвіти. — Львів, 1921. — Ч. 1/2. — С. 1.
19. *Дорошенко В.* Евген Чикаленко / Вол. Дорошенко // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 23/24. — С. 188.
20. *Дорошенко В.* Жертва вигнання / Вол. Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на рік 1931. — 1931. — С. 78.
21. *Дорошенко В.* «Життя і Знання» / Вол. Дорошенко // Діло. — 1928. — Ч. 10. — С. 28—29.
22. *Дорошенко В.* Звязки й зносини наддніпрянських Українців із наддністрянськими та участь їх у культурнім і громадським життю Галичини (Короткий історичний огляд) / Володимир Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на переступний рік 1924. — 1924. — С. 5.
23. *Дорошенко В.* Іван Франко (В 6-ті роковини смерті) / В. Дорошенко // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 23/24. — С. 186.
24. *Дорошенко В.* Історія України проф. М. Грушевського / Вол. Дорошенко // Вістник Союзу Визволення України. — 1916. — Ч. 126. — С. 781—783.
25. [Дорошенко В.]. Короткий огляд розвитку політичної думки та організацій на Україні // Вістник Союзу Визволення України. — 1914. — Ч. 2. — С. 4—8.
26. *Дорошенко В.* Людина чину (Слів кілька про Андрія Жука) / Володимир Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на рік 1939. — 1939. — С. 127.

27. [Дорошенко В.]. М. Драгоманів (1841—1895) (з приводу двадцятиліття смерті) / Вол. Д. // Вістник Союзу Визволення України. — 1915. — Ч. 21/22. — С. 18—20.
28. Дорошенко В. Микола Скрипник / В. Дорошенко // Життя і Знання. — 1933. — Ч. 7/8. — С. 263.
29. Дорошенко В. Михайло Грушевський / Володимир Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на рік 1936. — 1936. — С. 1.
30. [Дорошенко В.]. На Шевченкові роковини // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 11/12. — С. 85.
31. Дорошенко В. Над свіжими могилами / Вол. Дорошенко // Письмо з Просвіти. — 1921. — Ч. 1/2. — С. 4.
32. [Дорошенко В.]. Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові / В. Д. // Вістник Союзу Визволення України. — 1916. — Ч. 127. — С. 783—784.
33. Дорошенко В. Ольга Кобилянська / Вол. Дорошенко // Життя і Знання. — 1927. — Ч. 2. — С. 48.
34. Дорошенко В. Політичний розвиток Наддніпрянської України / В. Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на рік 1935. — 1935. — С. 50.
35. Дорошенко В. «Просвіта» її заснування й праця. Короткий історичний нарис з додатком про «Просвіти» в інших країнах / Володимир Дорошенко. — Філадельфія, 1959. — 103 с.
36. Дорошенко В. Професор Михайло Грушевський (з приводу 50-ліття уродин) / В. Дорошенко // Вістник Союзу Визволення України. — 1916. — Ч. 127. — С. 778—781.
37. Дорошенко В. Російська Україна в 1916 р. / Вол. Дорошенко // Вістник Союзу Визволення України. — 1915. — Ч. 21/22. — С. 1—4.
38. Дорошенко В. Росія і австрійська Україна / В. Дорошенко // Вістник Союзу Визволення України. — 1917. — Ч. 131. — С. 2—3.
39. [Дорошенко В.]. Сергій Бердяєв та Надія Кибальчич / Вол. Д. // Вістник Союзу Визволення України. — 1915. — Ч. 7/8. — С. 17—18.
40. Дорошенко В. Союз визволення України (з нагоди 40-ліття заснування) / Вол. Дорошенко // Свобода. — Джерзі-Ситі ; Нью Йорк, 1954. — Ч. 149. — С. 2; Ч. 151. — С. 2.
41. [Дорошенко В.]. Справа Східної Галичини на генуезькій конференції // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 21/22. — С. 172.
42. Дорошенко В. Степан Васильченко (1878—1932) / Вол. Дорошенко // Життя і Знання. — 1932. — Ч. 14. — С. 423.
43. Дорошенко В. Тіням незабутніх / Володимир Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на рік 1923. — 1923. — С. 74.
44. Дорошенко В. У двадцятьлітню річницю / Вол. Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на рік 1937. — 1937. — С. 33.

45. [Дорошенко В.]. Українське Наукове Товариство в Києві / В. Д. // Вістник Союзу Визволення України. — 1916. — Ч. 127. — С. 785—786.
46. [Дорошенко В.]. Холмська справа на сторінках польської соціалістичної преси / Немирич В. // Праця. — Львів, 1909. — Ч. 1. — С. 20—23.
47. Дорошенко В. Ювілей матері українських установ / Володимир Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на рік 1939. — 1939. — С. 124.
48. Дорошенко В. Ювілей української революції / В. Дорошенко // Дніпро : календар-альманах на рік 1927. — 1927. — С. 8.
49. Дорошенко В. Юхим Січинський. З нагоди 50-ліття наукової діяльності / Вол. Дорошенко // Життя і Знання. — 1931. — Ч. 9. — С. 264.
50. Ладько В. Цікаве видання / Ладько В. // Діло. — 1924. — Ч. 234. — С. 4.
51. Лист Володимира Дорошенка до Осипа Назарука від 29 січня 1916 р. // Центральний державний історичний архів України у м. Львові. — Ф. 359, оп. 1, спр. 346. — Арк. 1.
52. Слово від редакції // Дніпро : календар-альманах. — 1927. — С. 3.
53. Шах С. «Письмо з Просвіти» (Історичний огляд органу Тов-а «Просвіта») / Ст. Шах // Письмо з Просвіти. — 1922. — Ч. 23/24. — С. 182.

Оксана Серета

СВЯТОСЛАВ ГОРДИНСЬКИЙ ЯК РЕДАКТОР, ПУБЛІЦИСТ І МИСТЕЦЬКИЙ КРИТИК

Проаналізовано редакційно-видавничу, мистецтвознавчу та мистецько-критичну діяльність Святослава Гординського; введено у науковий обіг низку його статей мистецької тематики.

Ключові слова: С. Гординський, редактор, публіцист, мистецький критик, мистецтво, часопис, стаття.

Проанализировано редакционно-издательскую, искусствоведческую и художественно-критическую деятельность Святослава Гординского; введено в научный обиход ряд его статей по искусству.

Ключевые слова: С. Гординский, редактор, публицист, критик искусства, искусство, периодическое издание, статья.

Sviatoslav Hordynskiy's editorial and publishing activities, as well as his art criticism work have been analyzed; several articles on art have been introduced in a scientific circulation in the paper.